

7. Põllumajandusministeeriumi õigusloome

Põllumajandusministeeriumis koostati 2002. aastal kokku 152 õigusakti eelnõu, millest võeti Riigikogus seadusena vastu 5 ja kehtestati Vabariigi Valitsuse määrusena 56 eelnõu. Põllumajandusminister kirjutas alla 91 põllumajandusministri määrust.

Seadustest olulisemad olid 23. jaanuaril vastuvõetud söödaseadus, 29. jaanuaril vastuvõetud maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seadus ja 6. novembril vastuvõetud põllumajandusloomade aretuse seadus. Nende seadustega kaasnevast annab ettekujutuse eelnõude seletuskirjade põhjal seaduste kaupa koostatud lühiülevaade.

7.1. Söödaseadus

Söödaseaduse eesmärgiks on sööda tootmisele ja vahendamisele kehtestatavate nõuete kaudu kindlustada sööda ohutus inimese ja looma tervisele ning keskkonnale. Seeläbi aidatakse kaasa Eesti põllumajandussaaduste konkurentsivõime kasvule sise- ja välisturul ning suurendatakse loomakasvatussaaduste tootmist.

Seaduses söödale ning sööda tootmisele ja vahendamisele kehtestatud nõuded on kooskõlas asjakohaste ELis kehtivate nõuetega. Nende järgimisega on võimalik panna alus Eestis sööda tootmise ja vahendamisega tegelevate isikute ning nende toodetavate ja vahendatavate söötade ning põllumajandusettevõtetes toodetavate loomakasvatussaaduste konkurentsivõimele rahvusvahelisel turul. Tootjatele ja vahendajatele enesekontrolli- ja arvestuskohustuse sisseseadmisega kindlustatakse toodetava, töödeldava, vahendatava ja sisseveetava sööda rahvusvaheliselt aktsepteeritud nõuete kohasus.

Erinevalt senikehtinud söödaseadusest on uue seadusega reguleeritud ka sööda tootmine nende loomade tarbeks, keda kasvatatakse turustamisotstarbelise loomakasvatussaaduse tootmiseks, sööda kasutamine teadustöös ning ravimsööda tootmine, vahendamine ja kasutamine. Kehtinud seadusega võrreldes on erinevus ka selles, et sööda tootjate ja vahendajate tegutsemise eeltingimusena on ette nähtud nende ettevõtte tunnustamise, registreerimise või ettevõtte tegevuse alustamisest teatamise nõue.

Need erinevad menetlused on vajalikud, et vähendada võimalikku sööda tootmise või vahendamisega kaasnevat ohtu inimese ja looma tervisele või keskkonnale ning tagada piisav järelevalve sööda üle.

Riski vähendamiseks ja piisava järelevalve tagamiseks hindab järelevalveasutus (üldjuhul Taimetoodangu Inspeksioon, ravimsöötade puhul Veterinaar- ja Toiduamet) ettevõtte söödaseaduse nõuete kohasust. Ettevõtte tunnustamise korral hinnatakse ettevõtet nii dokumentide alusel kui ka ettevõttes kohapeal, registreerimise korral üksnes esitatud taotluse alusel. Ettevõtte tegevuse alustamisest teatamiseks piisab üksnes avalduse esitamisest järelevalveasutusele.

Söödaseadus jõustus 2002. a 1. juulil ja sellega tunnistati kehtetuks Riigikogus 17. juunil 1998. a vastuvõetud söödaseadus, mis oli jõustunud 1999. aasta 1. jaanuaril.

7.2. Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seadus

Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seaduse peamiseks eesmärgiks on seaduse täiendamine uute toetusliikidega. Muudatuste tulemusena on tegevuseks, mille eest võib toetust taotleda, nüüd ka maaparandussüsteemide hooldustööde tegemine ning noor- ja nuumveiste kasvatamine.

Lisaks lahendatakse muudetava seaduse rakendamise käigus esilekerkinud küsimused, kõrvaldati mitmed terminoloogilised ebatäpsused ning viidi seadus vastavusse haldusmenetluse seadusega. Ühtlasi harmoniseeriti seadust Euroopa Liidu õigusega. Seaduse tulemusena tagatakse valdkonna tõhusam reguleeritus ning seaduse täitmise üle riikliku järelevalve paranemine.

7.3. Põllumajandusloomade aretuse seadus

Põllumajandusloomade aretuse seaduse eesmärgiks on kõrvaldada põllumajandusloomade tõuaretuse seaduse vajakajäämised. Samuti tuleb tagada põllumajandusloomade jõudlusvõime ja geneetilise väärtuse suurenemine, nende genofondi säilimine ja loomakasvatuse majanduslik tasuvus ning Eesti riigi usaldusväärsus rahvusvahelises suhtlemises põllumajandusloomade aretusvaldkonnas, mis on üheks eelduseks meie integreerumisele Euroopasse.

Senikehtinud seaduses oli tõuaretusteenistuse, jõudluskontrolli, aretusväärtuse, tõuraamatu ja tõumaterjali turustamisega seonduv üksnes pealiskaudselt reguleeritud, kusjuures sätestamata olid jäetud aretusühingu, jõudluskontrolli läbiviija ning ohustatud tõu säilitaja tunnustamise alused ja menetlus, aretuslooma aretuseks sobivaks tunnistamise alused ning juriidilise ja füüsilise isiku vastutus.

Liiga üldiste ja vahel ka puudevate nõuete tõttu oli keeruline aretusvaldkonnas tegutseda ning järelevalvet korraldada. Samuti takistas selline olukord aretustegevuse ühtlustamist Eestis. Põllumajandusloomade aretuse seadus jõustus 1. jaanuaril ja sellega tunnistati kehtetuks põllumajandusloomade tõuaretuse seadus.

Uue seaduse rakendamiseks korraldati ümber ka aretustegevuse riiklik järelevalve. Tulenevalt loomatauditõrje seadusest ja veterinaarkorralduse seadusest tunnustab ja registreerib Veterinaar- ja Toiduamet loomakasvatushooned ja -rajatised ning kontrollib loomade ja loomsete saaduste üle arvestuse pidamise kohustuse täitmist. Nimetatud ülesanded langesid kokku Tõuaretusinspektsiooni kohustustega nende loomakasvatushoonete ja -rajatiste, kus tegeletakse aretusega, järelevalvega.

Varemkehtinud põllumajandusloomade tõuaretuse seaduse kohaselt oli Tõuaretusinspektsiooni üheks olulisemaks ülesandeks tõuaretustoetuste jagamine. Põllumajandusloomade aretuse seadusega tehtud maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muudatuste kohaselt on põllumajandusloomade aretamise toetuse andmisega seotud kohustused üle antud Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (PRIA).

Seetõttu, eesmärgiga kaotada topeltjärelevalve ja tõhustada riigi ressursside otstarbekamat kasutamist, Tõuaretusinspektsioon reorganiseeriti ja liideti Veterinaar- ja Toiduametiga, andes Tõuaretusinspektsiooni aretusosalased riikliku järelevalve ülesanded 1. jaanuarist Veterinaar- ja Toiduametile.

Kuna ELis kuuluvad tõuaretusvaldkonda reguleerivad õigusaktid veterinaarseadustiku alla, tehti muudatus ka Põllumajandusministeeriumi struktuuris: veterinaaria- ja toiduosakonna koosseisus moodustati tõuaretuse ja loomakaitse büroo, kelle üheks ülesandeks on tõuaretusalaste õigusaktide eelnõude väljatöötamine.

7.4. Koostatavad eelnõud

Lisaks eelnimetatud töödele jätkati või alustati mullu veel mitmete seaduseelnõude koostamist. Jätkus töö maaparandusseaduse eelnõu ja väetiseseaduse eelnõuga ning alustati taimekaitseaduse muutmise seaduse eelnõu, kalandusturu korraldamise seaduse eelnõu, seemne ja taimse paljundusmaterjali seaduse, sordikaitseaduse muutmise seaduse ja aiandustoodete seaduse muutmise seaduse eelnõu koostamisega.

Ministeeriumi ametnikud osalesid ka kinnisasja omandamise kitsendamise seaduse eelnõu väljatöötamiseks moodustatud töörühma töös. Samuti osaleti Rahandusministeeriumis koostatava ELi struktuurfondide ja ühtekuuluvusfondi rakendamise seaduse eelnõu Põllumajandusministeeriumi valitsemisala valdkonnas makstavaid toetusi reguleeriva osa ettevalmistamisel.

Kokkuvõtteks

2002. aasta õigusloome oli peamiselt suunatud Eesti Euroopa Liiduga ühinemise ettevalmistamisele.

Aastal 2003 jätkub Põllumajandusministeeriumis Eesti ELiga liitumist ettevalmistav õigusloome, kusjuures põhirõhk pannakse Eesti põllumajandust reguleerivate õigusaktide muutmisele, et harmoneerida need ELi sama valdkonna määrustega, mis moodustavad ligi 50% Euroopa Liidu õigusaktidest.